

ASPECTELE TEORETICO-ȘTIINȚIFICE ALE CONCEPȚIILOR DE INVESTIȚIE ȘI MANAGEMENT INVESTIȚIONAL ÎN ECONOMIA DE PIAȚĂ

R. Cozma, doctorand

Universitatea Tehnică din Moldova

INTRODUCERE

În țările cu o economie de piață, volumul investițiilor reprezintă unul dintre principalii indicatori ai situației economice, iar devierile alocărilor de investiții – indicatorul modificării cererii agregate, volumului producției naționale și ocupării forței de muncă. Nici o economie, fie agrară, fie industrială, postindustrială sau informațională nu poate pretinde la dezvoltare dacă nu este susținută financiar. Investițiile, în modul cel mai direct, sînt tratate drept reper și promotor al dezvoltării economice contemporane.

Investițiile constituie factorul primordial pentru modernizarea și dezvoltarea economiei naționale, restructurarea societăților comerciale etc. Mai mult decît atît, investițiile reprezintă izvorul creării suportului material al dezvoltării economice, situîndu-se la baza suplimentării, diversificării sau amplificării cantitativ-calitative a factorilor de producție, comerțului și finanțării.

1. CONCEPȚIA DE INVESTIȚIE

Performanța socio-economică dorită de toate statele, indiferent de amplasament spațiogeografic, dimensiune, stadiu de dezvoltare sau apartenență, necesită eforturi semnificative pe interval de timp scurt, în baza unor obiective și strategii permanente armonizate la nivel regional și mondial. Atingerea unor nivele superioare de performanță și creștere economică nu mai depinde strict doar de eforturile individuale, ci de sistemul de relații internaționale, de parteneriatele concretizate pe diferite domenii, de capacitatea de integrare în anumite structuri la nivel macroeconomic.

Fenomenele precum globalizarea și integrarea economică au determinat manifestarea a două tendințe complexe și contrare precum: intensificarea supremației pentru accesul și consumul de resurse la costuri mici și în același timp apariția unor noi oportunităților de piață valorificabile pe termen scurt prin acțiuni corente la nivel strategic și operațional.

Indiferent de nivelul de dezvoltare economică, gradul de implicare în tehnologii complexe sau dimensiunea statului, teoria și practica de specialitate, recunosc rolul fundamental al proceselor investiționale pentru asigurarea unei poziții favorizante în competiția macroeconomică.

În ansamblu, Republica Moldova ar putea fi examinată ca o țară atractivă din punct de vedere economic. Însă, volumul real de investiții atrase în economia țării nu corespund nici potențialului țării, nici cerințelor dezvoltării economiei naționale. În țara noastră investițiile sunt îndreptate astăzi asupra capitalului străin, el fiind considerat un panaceu economic.

Ameliorarea situației e posibilă doar în cazul desfășurării unei politici raționale de stimulare a activității investiționale. Experiența demonstrează că, crearea regimului favorabil pentru activitatea investițională nu numai stimulează fluxul de investiții în țară, dar și contribuie considerabil la creșterea exporturilor.

Astfel, se impune necesitatea asigurării unei creșteri calitative a investițiilor. Un „salt investițional” calitativ va contribui la dezvoltarea sectorului de producere a mărfurilor și prestare a serviciilor și, drept rezultat, creșterea exporturilor din Republica Moldova.

Indiferent de domeniul de activitate, investițiile ocupă un loc central, cu rol dinamizator, atît pentru sfera producției de bunuri și servicii cît și mai ales, pentru sfera consumului. Evoluția din punct de vedere economico-social, diferențierea semnificativă și impactul major al acestui fenomen, au determinat mutații relevante în modul de abordare, de la un concept restrîns cu implicații pe termen scurt la nivel operațional, acesta a devenit, practic, un ansamblu coerent de acțiuni complexe, coordonate strategic cu obiective pe termen lung mediu și lung.

Actualmente, investițiile reprezintă un adevărat stimul, generînd noi activități și avînd ca finalitate obținerea de bunuri și servicii indispensabile unei economii sănătoase. Nu se

exagerează nici atunci când se afirmă că, pentru economie investițiile reprezintă ceea ce reprezintă motorul pentru un sistem activ.

Și deși a devenit un termen destul de des utilizat în vorbirea curentă, esența investiției are un conținut mult mai complex decât pare dintr-o analiză succintă, iar problemele de ordin practic ale economiei de piață impun sarcini noi și dificile teoriei economice. Pentru a analiza impactul investițiilor asupra dezvoltării economice a oricărui stat este indicată analiza abordărilor teoretice cu privire la rolul investițiilor în asigurarea proporțiilor și dinamicii macroeconomice.

Activitatea de investiții are un conținut complex, întrucât stă la baza dezvoltării economico-sociale în general, a creșterii capitalului agenților economici în special.

Noțiunea de **investiție** poate fi definită din punct de vedere lingvistic ca fiind o alocare, plasare, dotare.

Cuvântul „investire” este de origine latină (investire = a îmbrăca, a acoperi) și a apărut în limbajul economic cu sensul de a face un efort bănesc inițial pentru atingerea unor scopuri ulterioare. S-ar părea că însăși etimologia cuvântului „investire” ne sugerează semnificația acestui fenomen.

Conform dicționarului de economie politică, investiția este definită ca „totalitatea cheltuielilor prin care se creează, se achiziționează noi fonduri fixe productive sau neproductive, se perfecționează sau se reconstruiesc fondurile fixe existente” [7, pag.8].

Teoria economică este generoasă în acordarea libertății interpretării conceptului „investiție”. Astfel, conceptul de investiție a fost și este dezbătut în teoria economică din toate țările, fiind exprimate mai multe opinii cu privire la conținutul și sfera de cuprindere a acestora.

Semnificația subiectului investițiilor și a impactului acestora asupra dezvoltării economice este incontestabilă, iar această ipoteză poate fi argumentată prin aportul substanțial al economiștilor notorii din toate timpurile: A.Smith, D.Ricardo, J.Keynes, I.Fischer, P.Mosee, P.Samuelson etc.

Economiștii clasici au analizat corelațiile dintre diverse fenomene economice, inclusiv investițiile, și procesul dezvoltării economice. Investițiile, în teoriile acestor economiști dețin un rol opus economisirilor – ele joacă un rol expansionist, deoarece prin investire se provoacă extinderea activităților agenților economici. Iar aceasta, la rândul său, se reflectă în creșterea produsului intern brut.

Economiștii clasici și mai târziu cei neoclasici au constatat că „oferta își creează propria cerere”. Astfel s-a creat și dezvoltat suportul teoretic al rolului statului în economie. Aceștia susțin că:

- procesele și fenomenele economice se autoreglează. Pe termen lung, economia își găsește mereu poziția de echilibru. În poziția de echilibru, oferta își găsește întotdeauna propria ei cerere și, în consecință, folosirea deplină a forței de muncă este asigurată;

- investițiile au forme contrarii la scara întregii economii. Economisirea înseamnă retragerea din circulație a unei puteri de cumpărare egală cu sumele economisite. Efectul este resimțit de cererea agregată care se diminuează. Are loc astfel contracția activității la scara întregii economii, fenomen denumit în mod uzual recesiune;

- investițiile joacă un rol economic expansionist. A investi înseamnă a cumpăra bunuri și servicii, întreținând și extinzând activitatea altor agenți economici, efect reflectat în creșterea outputului economic total, adică a PIB-ului;

- deoarece între momentul efectuării investiției și momentul în care se fac simțite efectele sale există un interval mai scurt sau mai lung, are loc apariția unei cereri suplimentare care nu are încă corespondent în bunuri și servicii;

- deoarece economia revine mereu la starea de echilibru, pe termen lung sumele economisite vor fi perfect compensate de către sumele investite. Pe termen scurt, pot exista neconcordanțe. Sumele economisite pot depăși uneori sumele investite și invers.

Tratarea investițiilor ca fenomen opus economiilor explică înțelegerea îngustă a factorilor ce condiționează investițiile. Așadar, acești economiști se limitează la concluzia că rata dobânzii este determinantul principal al investițiilor.

O abordare nouă o reprezintă concepția keynesistă, conform căreia este posibilă restabilirea (sau menținerea) echilibrului economic de ansamblu prin creșterea volumului consumului și/sau investițiilor, cererii globale în economie și, deci, a ocupării forței de muncă și a mijloacelor de producție. Accentuând prioritatea investițiilor, J.M. Keynes, autorul acestei teorii, le plasează în lista categoriilor economice prioritare, alături de câteva alte categorii importante, și le notează cu litere mari: Venitul Național, Consumul, Investițiile, Economisirea [2, pag.23].

J.M. Keynes și urmașii sistemului său de gândire au modificat abordarea problemei investițiilor, constatând că investițiile reale sunt determinate, în primul rând, de perspectivele

existente la un moment dat în economie, și doar în al doilea rând, de rata dobânzii. Din momentul în care cresc perspectivele de profitabilitate, crește și nivelul activității investiționale, producându-se expansiunea economică. Investițiile financiare, la rândul lor, sunt determinate de rata dobânzii. Cu cât rata dobânzii este mai mare, cu atât crește atractivitatea acestui tip de investire, și invers.

J.M. Keynes apreciază investițiile ca cel mai instabil element în economie. În cazul unui nivel constant al consumului, cererea globală și nivelul ocupării brațelor de muncă depinde de volumul investițiilor curente. La rândul său, acesta este condiționat de dorința și interesarea întreprinzătorului pentru a investi. Această dorință este determinată de eficiența marginală a investițiilor noi. J.M. Keynes denotă că întreprinzătorii nu sunt predispuși să investească, sau să transforme economiile în investiții, decât în cazul în care se profilează perspectivele obținerii unui profit ce ar corespunde necesităților lor. Adică situația în care rata „sperată” a profitului e mult mai înaltă decât rata dobânzii.

Putem menționa că, în teoria sa, J.M. Keynes ajunge la concluzia că în economia reală investițiile sunt egale cu economiile. El consideră economiile o reflectare a comportamentului colectiv al consumatorului individual, iar investițiile – un comportament colectiv al întreprinzătorului individual. În cazul în care economiile sunt transformate în investiții, este provocată expansiunea capitalului fix și circulant.

La rândul său, teoria economică actuală pune în evidență o serie de aspecte legate de definirea activității investiționale:

Investițiile reprezintă inversul consumului imediat. Prin aceasta se explică faptul că orice investiție necesită existența unor resurse obținute ca rezultat al unor procese predecesoare de economisire și acumulare, realizate de investitorul respectiv sau de alte persoane fizice sau juridice, aceste resurse fiind atrase prin finanțări directe sau indirecte.

Investițiilor le este caracteristică relația investiție-timp. Investițiile se angajează în efectuarea de imobilizări de fonduri sau de elemente de cheltuieli pentru o perioadă, care este, de regulă, mai mare decât durata unui ciclu de producție. Aceasta definește investiția ca fiind cheltuieli de sume bănești în momentul inițial pentru a obține efecte ulterioare, în timp.

Investițiile au caracter dual. Adică investiția nu trebuie privită doar ca o simplă cheltuială bănească, ci trebuie să se aibă în vedere, simultan, două sensuri care se corelează permanent:

- *sensul valoric*, când investiția este privită ca o cheltuială, și nu reprezintă altceva decât o resursă financiară avansată și consumată în prezent, cu scopul obținerii efectelor viitoare;

- *sensul fizic*, când investiția este o acțiune în care sunt antrenate mijloacele materiale și tehnice, oamenii cu cunoștințele și abilitățile, precum și cu interesele lor.

Sigur, în funcție de timp, noțiunea de investiție a fost privită și tratată în mod diferit. În condițiile conducerii economiei pe principii administrative de comandă, investiția reprezenta numai ceea ce se alocă pentru crearea și dezvoltarea bazei materiale de producție și a celei pentru sectorul social-cultural. Astfel investițiile erau privite doar în înțelesul îngust (restrîns) al conceptului. Investiția era abordată numai ca o simplă cheltuială, luînd în considerație doar conținutul concret material al efortului investițional pe care-l face orice agent economic atunci cînd implementează un proiect de investiții.

Trecerea la o nouă formă de conducere bazată pe principiile economiei de piață implică o schimbare a opticii privind noțiunea de investiție, determinată de elementele specifice ale acesteia cum ar fi: mărimea cererii și ofertei pe piață, viteza circulației capitalului, lupta de concurență, mărimea profitului așteptat etc. În aceste condiții, problematica investițiilor este abordată de la sursa ce acoperă cheltuielile respective. Astfel investițiile sunt înțelese ca reprezentînd partea din venit destinată pentru formarea capitalului.

Actualmente, termenul generic de investiție este adesea folosit atît în limbajul cotidian-empiric, cît și de specialiștii din mai toate domeniile. Ceea ce ne interesează în acest context este faptul că și economiștii folosesc acest termen adesea cu înțelesuri destul de variate. Mai mult, chiar economiștii teoreticieni abordează și tratează investițiile în maniere diferite. În ceea ce urmează vom folosi cîteva lucrări de bază pentru a argumenta cele afirmate mai sus cu privire la modul în care sunt definite și caracterizate investițiile.

Din noianul de definiții întîlnite în literatura de specialitate cea mai concretă, în opinia multor specialiști, este cea dată de economistul francez Pierre Masse, potrivit căreia investiția este „o cheltuială certă pentru un viitor incert” ce echivalează cu „a renunța la satisfacerea imediată și sigură, pe seama economiilor și veniturilor de care dispunem în prezent contra unei speranțe viitoare, al cărei suport îl reprezintă tocmai bunul investit” [8, pag.5].

În cercetările sale Masse stabilește patru elemente esențiale pentru o investiție:

- Subiectul, reprezentat de cel care investește (persoană fizică sau juridică);
- Obiectul, reprezentând lucrul, întreprinderea, firma, utilajul etc., deci modul în care se concretizează investiția;
- Costul, reprezentând efortul suplimentar, cert, actual consumat pentru obținerea aceluși obiect concret;
- Efectele valorice, rezultate prin realizarea investiției, care se obțin în viitor și reprezintă în realitate o speranță mai mult sau mai puțin certă.

Astfel, prin definiția sa savantul vede „investiția” ca un fenomen complex cu o multitudine de determinante interdependente.

Pentru specialistul în domeniu Peumans, a investi înseamnă „a dobîndi bunuri concrete, a plăti un cost actual în vederea obținerii de încasări viitoare, a schimba o certitudine (renunțarea la o satisfacție certă imediată) în favoarea unei serii de speranțe repartizate în timp” [9].

Economistul Aftalion F. consideră că a investi înseamnă „a renunța la sume bănești lichide în favoarea speranței realizării unor venituri viitoare, distribuite în timp” [9].

Economiștii R.Helene și O.Poupart-Lafarge susțin că prin investiție se afectează resurse pentru realizarea anumitor obiective industriale sau financiare în vederea obținerii unor beneficii pe o perioadă mai îndelungată [2, pag.11].

O altă definiție dată de economiștii americani subliniază că nu este suficientă considerarea investițiilor ca o simplă cheltuială, ci trebuie avute în vedere două sensuri pentru o mai corectă delimitare a noțiunii de investiție și anume:

a. investiția este o cheltuială, reprezentând o sursă financiară avansată și consumată în prezent pentru a obține efecte viitoare;

b. investiția este în același timp, o acțiune, o lucrare concretizată în utilaje, construcții etc., deci, multitudinea de active fixe și circulante prin care se obțin întreprinderi noi, se modernizează, se reutilizează sau se dezvoltă cele existente.

Și economiștii români au expus în literatura de specialitate viziunile sale referitor la conceptul de investiție.

Specialiștii renumiți în domeniu Vasilescu I. și Luban F. definesc investiția ca „orice utilizare a unui activ în calitate de capital în scopul realizării de eficiență economică și deci de profit” [10, p.134].

La rândul său, profesorul universitar din România Elena Doval consideră că investiția reprezintă „alocarea capitalurilor economice în activități lucrative cu caracter profitabil care să

majoreze valoarea capitalurilor inițial acordate” [4].

Profesorul român Gabriela Prelipcean de la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, în lucrarea sa „Strategii investiționale în afaceri”, definește investiția ca „renunțarea la resurse bănești lichide actuale contra speranțelor în obținerea unor resurse viitoare mai mari” [9].

În viziunea specialistului în domeniul managementului investițional Cistelican L. investiția este considerată „o cheltuială prezentă realizată în vederea obținerii unor efecte viitoare în condiții de risc și incertitudine” [3, pag.15].

Mai jos vom expune opiniile specialiștilor din Republica Moldova referitor la conceptul de investiție.

Cel mai renumit specialist în domeniul managementului investițional din Republica Moldova, dr.hab.în economie Rodica Hincu, șeful catedrei „Investiții și piețe de capital”, ASEM, consideră că „investițiile sunt reprezentate de totalitatea mijloacelor (materiale, naturale, financiare, tehnice, umane etc.) alocate pe o perioadă determinată de timp, însoțite de o transformare și acumulare a capitalului, în vederea asigurării obținerii în viitor a efectelor scontate” [7, pag.8].

Un alt specialist renumit în domeniu din Moldova, Dnul Caraganciu Anatol, în lucrarea sa „Bazele activității investiționale”, afirmă că noțiunea economică de investiție are un caracter dual și anume: „sunt considerate investiții atât resursele investiționale (financiare, materiale, umane și de timp), cât și procesul valorificării și al recuperării acestor resurse, adică întreg procesul de valorificare a acestor mijloace și atingerea nivelului funcționării depline a afacerii sau a lucrării planificate, dar uneori și recuperarea echivalentului valoric al alocării” [2, pag.13].

În viziunea economiștilor autohtoni Svetlana Albu, Valeriu Capsîzu și Ion Albu noțiunea de investiție reprezintă [1, pag.8-9]:

➤ „Plasare de fonduri bănești într-o acțiune, într-un proiect sau operație pentru a crea un spor de avere atât la nivelul individului, cât și al firmelor și al societății, urmărindu-se nu numai sporirea bunurilor și capacității de producție, ci și obținerea unui profit.

➤ Un flux al valorilor care au ca punct inițial, de pornire, fondurile financiare, o parte a veniturilor și a economiilor realizate.

➤ O cheltuială efectuată în prezent, certă, în scopul obținerii unor efecte viitoare, adesea incerte; din acest punct de vedere, investițiile constituie o resursă avansată care comportă un risc.

Conferențiarul universitar de la UTM, Dna Gujuman Lucia în teza sa de doctor prezintă următoarea definiție a investiției: *”plasamente pe termen scurt și/sau lung în active fixe și nemateriale, inclusiv capital uman, producție tehnico-științifică, fonduri non-productive și ameliorare a mediului înconjurător, cu scopul de a obține profit și/sau alte tipuri de efecte cu caracter socio-economic”* [6, pag.6].

Din analiza definițiilor conceptului de investiție ale economiștilor străini și autohtoni, prezentate de către autor, se degajă o serie de concluzii și consecințe în plan managerial, dintre care menționăm:

1. Investiția este un efort actual, care, ca orice efort, trebuie dimensionat, previzionat și argumentat pentru a fi susținut de către cei care trebuie să-l facă.

2. Investiția vizează un viitor mai bun, care trebuie conturat științific și realist, prin studii complexe și pertinente.

3. Sursa de finanțare a investițiilor o reprezintă renunțarea la consumuri actuale posibile și sigure, în favoarea unor consumuri viitoare, mai mari, mai performante, dar probabile.

4. Unii autori tratează investiția ca o plasare de capital, iar alții ca totalitatea cheltuielilor efectuate.

5. În unele definiții în calitate de resurse ale investițiilor sunt doar mijloacele bănești, dar capitalul poate fi alocat și sub alte forme așa ca activele nemateriale, instrumentele financiare, imobilul etc.

Astfel, generalizând conceptele expuse mai sus, investiția poate fi definită ca fiind:

- un plasament pe termen lung pentru modernizare și dezvoltare;
- alocare de resurse, de capitaluri economisite pentru modernizare și dezvoltare;
- majorare a patrimoniului organizației sau modernizarea acestuia prin activele fixe realizate prin investiții;
- un proces economic complex, generator de alte procese, unele și mai complexe.

Aceste formulări evidențiază conținutul concret, material al investiției (resurse materiale, financiare etc.) și scopul final – profitul.

În viziunea autorului, investiția este efortul financiar actual făcut pentru un viitor mai bun, creat prin dezvoltare și modernizare, având ca sursă de finanțare renunțarea la consumuri actuale sigure în favoarea unor consumuri viitoare mai mari și mai eficiente.

În economia de piață se vorbește și de un proces invers – **dezinvestiția** prin care se transformă active în lichidități, folosite fie pentru

returnarea lor unor investitori care se retrag din afaceri, fie pentru a fi reinvestite în alte afaceri și, în acest caz, dezinvestiția nu este sinonimă cu consumul, ea servind în continuare activității de investiții [9].

Nevoia de dezinvestiție este efectul unei activități/produs nerentabil. Cauzele pot fi diferite: comerciale (risc de client ridicat), financiare (îndatorare excesivă, trezorerie puternic negativă), criză de maturitate în sector (produsul este uzat moral), concurență puternică, restrângere voluntară sau accidentală de activitate etc. Dacă este efectul unui eșec ea va deteriora imagine de piață a firmei.

2. CONCEPȚIA DE MANAGEMENT INVESTIȚIONAL

Managementul investițiilor este o componentă a managementului strategic. Decizia de investiții sau de dezinvestiții este adoptată în contextul viitor, ca o alternativă strategică de adaptare a organizației la mediul său în scopul obținerii avantajului competitiv.

Referitor la conceptul managementului investițional, cu regret, în literatura de specialitate se întâlnesc relativ puține definiții, prioritate fiind acordată conceptului de investiție. Cele mai relevante definiții le vom prezenta mai jos.

Economistul american Frank J.Fabozzi definește managementul investițional ca *”procesul de dirijare a mijloacelor bănești”* [5, pag.1].

În viziunea profesorului român Doval E. *„managementul investițiilor reprezintă procesul decizional de amânare a consumului prezent de resurse strategice ale organizației și utilizarea acestora în investiții cu scopul obținerii unui consum viitor mai mare”* [4].

După economistul rus Kalinnikova E.V. *”managementul investițional este dirijarea activității investiționale atât la nivel de stat, cât și în cadrul unităților economice separate în scopul utilizării cât mai eficiente a resurselor investiționale existente și atrase”* [11, pag. 24].

Economistul autohton Gujuman Lucia prezintă definiția proprie a managementului investițional: *”este un proces creativ de gestiune a resurselor, a coordonării activității și proceselor organizaționale pentru a controla și orienta investițiile în scopul atingerii obiectivelor planificate. Subliniem faptul că scopul de bază al managementului investițional pentru agenții economici este sporirea performanțelor companiei, care se pot reflecta într-o serie de indicatori de natură cantitativă și calitativă”* [6, pag.7].

Comparând definițiile managementului investițional, prezentate de diferiți specialiști în domeniu, am conchis următoarele:

- managementul investițional reprezintă totalitatea metodelor și principiilor de dirijare a resurselor investiționale în cadrul organizației;
- managementul investițional este un proces și nu o colecție de bunuri și ia în considerare riscul de a nu obține în viitor rezultatele așteptate;
- managementul investițional urmărește scopul obținerii profitului și utilizării optime a resurselor.

În viziunea autorului, managementul investițional reprezintă procesul de gestiune a tuturor aspectelor ale activității investiționale în cadrul organizației, cu scopul de a obține o eficiență economică înaltă.

În economia de piață sarcinile managementului investițional sunt următoarele:

- Creșterea potențialului economic al unității economice în rezultatul activității investiționale eficiente;
- Maximizarea rezultatelor financiare și minimizarea riscului la efectuarea proiectelor investiționale;
- Asigurarea stabilității financiare și solvabilității unității economice în procesul realizării activității investiționale;
- Identificarea căilor de accelerare a realizării proiectelor investiționale etc.

Semnificația subiectului managementului investițiilor și a impactului acestuia asupra dezvoltării economice este incontestabilă, însă reflectarea acestui subiect nu ține doar de abordările lui teoretice, ci s-a extins către o abordare mult mai practică și utilă a procesului investițional și a climatului investițional, fiindcă anume în baza acestor doi pivoți decidenții politici stabilesc și definitivează politica economică a statului.

Pentru Republica Moldova perceperea și înțelegerea fenomenului investițional în profunzime și în totalitatea complexității sale este un imperativ ce trebuie realizat în termen scurt, fiindcă doar plasarea accentului pe revitalizarea procesului investițional va contribui la eficientizarea acțiunilor de stopare a proceselor economice negative.

Investițiile au un rol hotărâtor în realizarea obiectivelor Strategiei naționale de dezvoltare "Moldova 2020", în crearea premiselor unei creșteri economice durabile, îmbunătățirii nivelului de trai al populației și dezvoltării întregului organism socio-economic.

Ceea ce trebuie reținut este faptul că investițiile reprezintă suportul material al

dezvoltării economico-sociale a țării. Prin ele se asigură sporirea capitalului fix, creșterea randamentului tehnic și economic al celui existent, dar și crearea de noi locuri de muncă. În acest context, investițiile reprezintă elementul decisiv al creșterii economice, al promovării factorilor intensivi, calitativi și de eficiență.

Bibliografie

1. **Albu S., Capsîzu V., Albu I.** *Eficiența investiției*. Chișinău, CEP USM, 2005.
2. **Caraganciu A., Domentii O., Ciobu S.** *Bazele activității investiționale*. Chișinău, ASEM, 2004.
3. **Cistelican L.** *Economia, eficiența și finanțarea investițiilor*. București, Editura Economica, 2002.
4. **Doval E.** *Managementul investițiilor*. București, Editura Fundației România de Mâine, 2006.
5. **Fabozzi F.J.** *Investment management*, New York, 1995.
6. **Gujuman L.** *Managementul investițional-proces de sporire a competitivității și dezvoltării inovațiilor în telecomunicații*. Autoreferat la teza de doctor. Chișinău, UTM, 2009.
7. **Hîncu R., Bunu M., Dascaluic D.** *Bazele activității investiționale*. Chișinău, ASEM, 2010.
8. **Masse P.** *Les choix des investissements*. Paris, Dunod, 1992.
9. **Prelipean G.** *Strategii investiționale în afaceri*. Suceava, Universitatea "Ștefan cel Mare", 2009.
10. **Vasilescu I., Luban F.** *Investițiile în sistemul afacerilor*. București, Editura EfiCon Press, 2003.
11. **Kalinikova E.V.** *Investitziionnyj menedzhment*. Moskva, INFRA-M, 2011.